

Утвърждавам

Директор: .....
/Мустафа Бандьо/

ПРОГРАМА

ЗА КАРИЕРНО ОРИЕНТИРАНЕ

В ОБЕДИНЕНО УЧИЛИЩЕ „ИВАН ВАЗОВ“ СЕЛО ПАШОВИ

За учебната 2023-2024 година.

Настоящата програма е приета с Решение на ПС с Протокол № 14/13.09.2023г. от заседание на

I. Въведение

Кариерното ориентиране в училищното образование се реализира в съответствие със Закона за предучилищното и училищното образование, **Наредба № 13 от 21 септември 2016 г.** за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, Наредбата за приобщаващото образование и включва взаимно допълващи се дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.

Кариерното ориентиране на учениците от Обединено училище „Иван Вазов“ село Пашови е част от цялостната му **стратегия** за развитие и има за цел да се подпомогнат учениците в техния индивидуален образователен и професионален избор и да се насърчи подготовката им за професионална реализация в съответствие с техните интереси и способности, възможностите на образователната система и потребностите на пазара на труда.

II. Цели на Програмата:

1. Подготовка на подрастващите за трудова и професионална кариера и изграждане на нагласи и умения за откриване и развиване на способности, придобиване на нови знания и целенасочена подготовка за постигане на житейски цели.
2. Осигуряване на специализирана и своевременна информация на учениците и родителите им относно възможностите за обучение за постигане на успешна професионална и житейска реализация.
3. Развитие на умения у учениците за самостоятелно и информирано вземане на решения за избор на училище, профилирано обучение или професионално образование.
4. Обхващане на учениците, превенция на отпадането, постигане на разбирането, че по-доброто образование предопределя повече възможности за по-висок социален статус.

III. Задачи, подчинени на целите:

1. Подпомагане на учениците в процеса на осмисляне какви качества на личността и умения са необходими за дадената професия, какво изисква професията от този, който я упражнява.
2. Провеждане на занятия и дейности, свързани с опознаване на различни професии.
3. Формиране на понятия и представи за кариера, кариерно развитие, управление на кариерата.
4. Формиране на ключови преносими умения за: учене и организация на времето; ефективно междуличностно взаимодействие; проучване на възможности; боравене с информация; критично мислене; познаване и използване на модели за вземане на решение.

IV. Организационни форми за провеждане на кариерното ориентиране:

1. Обучение, индивидуални и групови консултации, групови дискусии, викторини,

състезания, кръгли маси консултации и дейности по интереси в условията на целодневна организация на учебния ден.

2. Информирание, мотивиране, консултиране на родителската общност относно възможностите за обучение на децата им (при избора на училище) и придобиване на по-висока степен на образование (напр. Консултации и тренинги в „училище за родители“/“академия за родители“).
3. Работа по проекти.
4. Индивидуално и групово информирание и консултиране с кариерен консултант.
5. Работата по програми за кариерно ориентиране.

V. Място на провеждане:

1. Час на класа.
2. Часовете за допълнителна и разширена подготовка.
3. Процеса на изучаването на отделни учебни предмети.
4. Извънкласни и училищни дейности (клуб кариера; училищни форуми; учебно-тренировъчни фирми; ателиета, работа по проекти и др.).
5. Консултации и дейности по интереси в условията на целодневна организация на учебния ден.
6. Индивидуално и групово информирание и консултиране на ученици.
7. Информирание, мотивиране, консултиране на родителската общност относно възможностите за обучение на децата им (при избора на училище) и придобиване на по-висока степен на образование (напр. консултации и тренинги в „Училище за родители“/“Академия за родители“).
8. Работа по проекти.
9. Работата по програми за кариерно ориентиране и др.

VI. Време за провеждане: всяка от темите може да изисква различен брой учебни или астрономически часа за нейното реализиране, което се определя от задачите, които трябва да бъдат постигнати, организационната форма за нейното провеждане и възрастта на учениците.

VII. Съдържание на кариерното ориентиране в училището

В Програмата за кариерно ориентиране на учениците са дефинирани четири тематични модула, които включват определени теми за всеки етап:

1. Осъзнаване на възможностите
2. Самоосъзнаване
3. Учене за вземане на решение
4. Учене за осъществяване на преход

В посочените модули са обобщени основните компетентности, които дейностите по кариерно ориентиране в училище целят да изграждат в учениците, като ги подпомагат в овладяването на знания и формирането на умения за вземане на информирани решения относно образование, професионална подготовка и възможности за професионална реализация и кариерно развитие след завършване на училище.

Темите от отделните ядра отчитат спецификата на различните етапи на образование, а също и различния характер на училищната подготовка. Спецификата на темите, методите и организационните форми са съобразени с възрастовите особености на учениците и с учебното

съдържание по отделните учебни предмети. Разпределението на темите по учебни срокове отчита различното натоварване на учениците в рамките на учебната година.

С нарастване на възрастта на учениците постепенно намалява относителният дял на темите, свързани с осъзнаване на възможностите за сметка на нарастване на относителния дял на темите, свързани с формиране на умения за вземане на решения и подготовка за преход към пазара на труда.

VIII. Организация на изпълнението на Програмата

1. Сформиране на Екип за изпълнение на Програмата в състав: (определен на заседание на педагогическия съвет

Отг: Юсуф Моллов

Срок: м. октомври

2. Изготвяне на календар на дейностите по кариерно ориентиране (приема се от педагогическия съвет на училището, съгласува се с обществения съвет).

Отг: Юсуф Моллов

Изпълнение на Програмата

Срок: м. ноември

3. Обучение на класните ръководители за начините на управление на кариерните процеси и методите за управление на процеса за кариерно ориентиране.

Отг: Хава Крънчева

Срок: м. ноември

IX. Календар на дейностите

№	Дейност	Участници	Срок	Отговорник
1	Оказване на съдействие на учениците от VII и X клас относно избор на учебно заведение, в което да продължат образованието си	Класни Ръководители 7 и 10 клас	декември	Юсуф Моллов
2	Коя професия е подходяща за мен?-беседи и насоки	Класни Ръководители 7 и 10 клас	декември	Юсуф Моллов
3	Консултиране на ученици и родители относно учебни заведения, в които могат да продължат образованието си	Членове на Комисията,	януари	Юсуф Моллов
4	Дискусия с учениците от 7 до 10 клас относно видовете професии и подпомагане на избора им.	Членове на Комисията,	януари	Юсуф Моллов
5.	Проучване на професионалните интереси на учениците от 7 и 10 клас чрез анонимна анкета.	Хава Крънчева	Февруари	Юсуф Моллов
6.	Анализ и обсъждане на резултатите от проведената анкета за училищно и	Комисия и класни	февруари	Юсуф Моллов

програма за кариерно ориентиране в училище

	професионално ориентиране на учениците от 7 клас.	ръководители на 7 и 10 клас		
7.	Осигуряване на специализирана информация –информационни материали на учениците и техните родители за възможностите на средното образование и по проблемите на професионалното ориентиране.	Комисия и класни ръководители на 7 и 10 клас	Март	Директор
8.	Консултиране на ученици и родители относно избора на училище за продължаване на средното образование.	Комисия и класни ръководители 7 и 10 клас	март	Директор
9.	Консултиране на ученици и родители относно избора на училище за продължаване на средното образование.	Комисия и класни ръководители 7 и 10 клас/	април	Директор
10.	Оказване на съдействие за провеждане на срещи с учители от СОУ и ПГ от региона, в които учениците могат да продължат средното си образование.	Комисия и класни ръководители/7и 10 клас/	Май	Директор
11.	Подпомагане на ученици и родители относно избора на училище за продължаване на средното образование. Запознаване с наредба №11 на МОН	Комисия и класни ръководители 7 и 10 клас	Постоянен	Директор
12.	Отчет на резултатите от работата на комисията през учебната година.	Членове на комисия	Юни – юли	Директор
13.	Обсъждане на предложения за подобряване дейността на комисията.	Членове на Комисията, Педагози	постоянен	Директор
14.	Обсъждане на план за работа на комисията по професионално ориентиране за 2023/2024г. учебна година.	Членове на Комисията, Класни ръководители 7 и 10 клас	юли	Директор

ЗАСЕДАНИЯ НА КОМИСИЯТА:

м.септември 2023 г. Приемане на план и избиране на състав на комисията по професионално

програма за кариерно ориентиране в училище

ориентиране за учебната 2023 /2024 г.

м.ноември 2023г. Обсъждане и изготвяне на анкета за училищното и професионалното диагностициране и ориентиране на учениците от 7 и 10 клас.

Библиотеката в помощ на професионалното ориентиране.

Работата на медицинското лице, обслужващо училището по проблемите на професионалното ориентиране на учениците с хронични заболявания. Предложение за оформяне на списък на хронично болните ученици от всички класове.

м. февруари 2024г. Обсъждане на резултатите от проведената анкета за училищно и професионално ориентиране на учениците от 7 и 10 клас. Изготвяте и обсъждане на списъка на хронично болните деца от 7 и 10 клас

м. май 2024 г. Отчет на резултатите от работата на комисията през учебната година.
Приемане на предложения за подобряване дейността на комисията за следващата учебна година.
Обсъждане на план за работа на комисията по професионално ориентиране през следващата учебна година

Об.У. "Иван Вазов"

програма за кариерно ориентиране в училище

Х. Дейностите по кариерно ориентиране по етапи и степени на образование и видове подготовка, както и за ученици със СОП

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
1	2	3	4
Специфика на кариерното ориентиране в начален етап (1-4 клас)			
<p>1. Запознаване на учениците със света на труда и с различните професии; формиране на разбиране, че кариерата е средство за професионална и личностна реализация и че всяка професия е нужна на обществото.</p> <p>2. Изграждане на положително отношение и нагласи стимулиране на труда, стимулиране на желание за бъдеща професионална реализация; превръщане на училището в привлекателно пространство за учениците.</p> <p>3. Подкрепа за развитие на личностни и социални умения, за изява на първите мечти и проекти, насочени към бъдещата реализация.</p>	<p>1. Формиране на разбиране за кариерата; на основни познания за характеристиките на често срещани професии; разпознаване на професии от основни професионални групи.</p> <p>2. Насърчаване на интереса на учениците към ученето и кариерното ориентиране; стимулиране чрез разнообразни дейности на мотивацията по отношение на мечтаната професионална реализация.</p> <p>3. Създаване на възможности за изява на всеки ученик; окуражаване на успехите и талантите; подкрепа за преодоляване на трудности; идентифициране на потенциални дефицити, свързани с ученето и успешната социална интеграция; ранно предупреждение и намеса за превенция на отпадане от училище.</p>	<p>1. Придобити знания за различните видове труд и професии, за основните характеристики, отговорностите и изискванията специални знания и умения, които се овладяват чрез обучение и образование в различни образователни институции.</p> <p>2. Повишена мотивация за учене и разбиране на ролята на училището за успешната личностна и професионална реализация.</p> <p>3. Изградени умения за междуличностно взаимодействие на базата на сътрудничеството.</p>	<p>1. Сюжетно-ролевите игри, които показват взаимоотношения и роли при пресъздаване на света на професиите.</p> <p>2. Игри със състезателен характер, което предполага децата да откриват възможно повече признаци на професията, да комбинират елементи, които са характерни за труда на хората от определена професионална сфера и др.</p> <p>3. Игровите методи се съчетават успешно с използването на техники, свързани с рисуване, оцветяване, изрязване и апликиране.</p>
Специфика на кариерното ориентиране в прогимназиален етап (5-7 клас)			

програма за кариерно ориентиране в училище

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
<p>1. Да осигури възможности на учениците за опознаване на професиите.</p> <p>2. Да катализира процеса на опознаване на себе си – на своите силни страни, предпочитания и потребности, свързани с бъдещата реализация.</p> <p>3. Да представи да учениците такива инструменти за вземане на решение и осъществяване на преход, че в края на 7. клас да са в състояние да направят информиран и осъзнат образователен избор, свързан с представите им за бъдеща професионална реализация.</p>	<p>1. Провеждане на занятия и дейности, свързани с опознаване на различни професии.</p> <p>2. Подпомагане на учениците в процеса на осмисляне какви качества на личността и умения са необходими за дадената професия, какво изисква професията от този, който я упражнява.</p> <p>3. Формиране на понятия и представи за кариера, кариерно развитие, управление на кариерата.</p> <p>4. Формиране на ключови преносими умения: умения за учене и организация на времето, ефективно междуличностно взаимодействие, проучване на възможности, боравене с информация, критично мислене, познаване и използване на модели за вземане на решение.</p>	<p>3</p> <p>1. Професионална и адекватна самоощенка, изработване и избор между различни образователни професионални варианти на развитие; вземане на определени професионални решения;</p> <p>2. Постигната по-реална представа за собствените силни страни, предпочитанията и потребностите, свързани с личностното развитие и бъдещата професионална реализация.</p> <p>3. Задълбочени познания за кариера, за професиите и техните характеристики и изискванията за тяхното овладяване и упражняване; способност за критична съпоставка между качествата на личността и уменията, необходими за дадената професия.</p> <p>4. Способност за адекватно осмисляне на съответствието между желаниа, способността,</p>	<p>4</p> <p>1. Професиографски екскурзии, гостуване на професионалисти (родители) в училище, ученически проучвания и представяне на професии.</p> <p>2. Форуми, регионален празник на професиите, кръгли маси, панорама на професиите, панаир на професиите и училищата, клуб „Кариера“, др.</p> <p>3. Популяризиране на дейностите по кариерно ориентиране в училище пред обществеността чрез клубовете „Кариера“, създаване на сайтове, профили в социалните мрежи, електронни бюлетени и информирани на медиите.</p> <p>4. Организиране на форуми, презентации и срещи между представители на образованието, бизнеса и местната власт с присъствието на ученици и родители.</p> <p>5. Основни форми: колективни дейности, работата в малки групи за насърчаване на екипност и активното общуване, тренинги, проекти.</p>

програма за кариерно ориентиране в училище

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
1	2	3	4
<p>1. Подпомагане на учениците при професионалното им самоопределяне, професионалният им избор и развитието на кариерни умения въз основа на консултирано вземане на информирано решение от страна на ученика за неговото професионално развитие.</p> <p>2. Затвърждаване на</p>	<p>1. Изграждане на умения за кариерно планиране, ценностни избори и съобразяване с актуалната ситуация на пазара на труда; формиране на разбиране за взаимовръзката между професиите и необходимост от преносими, широко приложими умения.</p>	<p>интереси и тенденции при избора на образование и/или професия.</p> <p>5. Информираност за възможностите за по-нататъшно образование.</p>	<p>6. Методи: ролеви игри, дискусии, обсъждане на казуси; проекти за развиване на ключови компетентности (комуникативни умения, разрешаване на конфликти, сътрудничество и лидерство, презентационни умения, предприемачески дух, поставяне на цели и вземане на решения); въпросници за самооценка, интерактивни упражнения за наблюдение и обратна връзка, упражнения за самонаблюдение; извънкласни посещения на работни места, дни на отворени врати в училища и образователни форуми.</p>
<p>Специфика на кариерното ориентиране в първи (8-10 клас) и втори (11-12 клас) гимназиален етап</p>			
<p>1. Подпомагане на учениците при професионалното им самоопределяне, професионалният им избор и развитието на кариерни умения въз основа на консултирано вземане на информирано решение от страна на ученика за неговото професионално развитие.</p> <p>2. Затвърждаване на</p>	<p>1. Изграждане на умения за кариерно планиране и себerealизация чрез разбиране на значението на информиран избор; осъзнаване на влиянието на различните фактори за професионален и образователен избор; Придобити умения за вземане на решения, планиране и загост; адекватна самооценка на</p>	<p>1. Придобити умения за кариерно планиране и себerealизация чрез разбиране на значението на информиран избор; осъзнаване на влиянието на различните фактори за професионален и образователен избор; Придобити умения за вземане на решения, планиране и загост; адекватна самооценка на</p>	<p>1. Посещения на работни места; запознаване с ежедневието на работното място, стажове, лятна работа, доброволчество.</p> <p>2. Конкурси и състезания по зададени конкретни практически казуси; симулационни и ролеви игри.</p> <p>3. Учебни фирми и други форми на ученическо предприемачество.</p> <p>4. Проектно-базирано учене.</p>

Програма за кариерно ориентиране в училище

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
<p>1. професионалното образование като привлекателна възможност за обучение.</p> <p>3. Подобряване на връзката образование - пазар на труда.</p> <p>4. Подпомагане реализацията на завършващите чрез подкрепа за придобиване на ключови умения.</p> <p>5. Намаляване на преждевременно напусналите училище с ниско образователно и квалификационно равнище.</p> <p>6. Подготовка на учениците за реализация на пазара на труда и/или за продължаване на образованието във висше училище.</p>	<p>2. Обединяване на избора на професия с избора на възможности за образование, обучение и заетост.</p> <p>3. Насърчаване на придобиването на практически опит и умения, които да осигурят пригодност и адекватност към изискванията на работодателите.</p> <p>4. Информирание и консултиране за възможностите за придобиване на професионална квалификация.</p> <p>5. Насочване към гъвкави пътеки за реинтеграция на отпадналите.</p>	<p>3</p> <p>съответствие интереси – способности – професионално самоопределение.</p> <p>2. Познание за съществуващи и нововъзникващи професии; необходими компетентности за овладяването и успешното им изпълнение.</p> <p>3. Формулирани ясни ценности, лични приоритети и визия за развитие (краткосрочни и дългосрочни цели).</p> <p>4. Създаден кариерен план за лично професионално бъдеще.</p>	<p>4</p> <p>5. Фестивал на професиите; ден на ученическото самоуправление и на отворените врати.</p>
Специфика на процеса на кариерно ориентиране на ученици със специални образователни потребности			
<p>1. Целите на кариерно ориентиране на ученици със СОП са идентични с разписаните за съответните образователни степени, тъй като те са част от класа и за тях работата по Програмата е свързана с тяхната интеграция и приобщаване.</p> <p>2. На всеки образователен</p>	<p>1. Когато кариерното ориентиране се реализира индивидуално, задачите се адаптират към ученика със СОП и се конкретизират.</p> <p>2. За учениците от начален етап най-важната задача е умението да общуват и да опознават света около себе си.</p> <p>3. За учениците от прогимназиал-</p>	<p>1. Придобити умения за кариерно планиране и себerealизация: разбиране на значението на информирания избор; осъзнаване на влиянието на различните фактори за професионален и образователен избор; придобити умения за вземане на решения, планиране и заетост; адекватна самооценка</p>	<p>1. Използват се специални (адаптирани или специфични) организационни форми и методи, необходими технически средства, дидактически материали, специализиран софтуер и т.н. в зависимост от конкретните потребности на учениците.</p> <p>• 2. Прилага се подходящ</p>

програма за кариерно ориентиране в училище

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
<p>1</p> <p>етап в контекста на дейностите по кариерно ориентиране, независимо от образователната степен и възрастовите особености на учениците със СОП, приоритет се дава на теми, развиващи увереността в собствените способности и личностни активи.</p>	<p>2</p> <p>ния етап, за който академичните постижения не са част от индивидуалния профил за развита, кариерното ориентиране е насочено към развитието на специфични умения и способности, с цел бъдеща възможност за заетост или за развитие на компетентности.</p> <p>4. За учениците от гимназиалния етап най-важно е информирането за реалните възможности за професионална реализация, чрез обучение за явяване на интервю за работа или стаж, като по време на учебните практики ученикът се запознава с условията и изискванията на работното място.</p>	<p>3</p> <p>на съответствие интереси – способности – професионално самоопределение.</p>	<p>4</p> <p>подход, включително използване на ясен език, точни инструкции, стриктен график, форми, методи и средства, насочени към стимулиране на автентичната самоизява и творческо себеизяване – например чрез кукли, пластилин, рисунки, асоциации, игри, разказ за любими хора, дейности и преживявания, които са важни за учениците с цел да се осигури сигурност, да ги предразположи към себеизява, да стимулира активността и инициативността им.</p>
			<ul style="list-style-type: none"> • 4. Проследяването на лични жизнени истории и разкази за хора с успешни кариери (на известни личности или на близки, роднини, познати). • 5. Съобразно функционалните и когнитивните възможности: • 5.1. участие в групови проекти и задачи (например: участие в празници, карнавали и ролеви игри; посещения на различни фирми и организации;

Програма за кариерно ориентиране в училище

Цели на кариерното ориентиране 1	Задачи, подчинени на целите 2	Очаквани резултати 3	Методически насоки за осъществяване на дейностите 4
			<p>обсъждане на добри практики и примери; творчески проекти и т.н.</p> <ul style="list-style-type: none"> 5.2. възлагане на самостоятелни задачи (например: проучване на информация, установяване на контакти, подготовка на презентации). 6. За ученици със СОП формирането на различни умения може да се случва през любима игра, дейност, умение, интерес, като в зависимост от нивото на развитие на учениците могат да се включат елементи от общообразователните дисциплини. <p>(Всички дейности на кариерното ориентиране се изпълняват съобразно заложеното в Програмата).</p>

Внимание: Програмата за кариерно ориентиране е отворена и се допълва и развива от училището и неговата общност, така че да отразява спецификата на профила, натрупания опит, традициите и възможностите в конкретния образователен и социален контекст.